

1. Położenie.
2. Ukształtowanie powierzchni.
3. Zarys historyczny.
4. Ludność:

a) rośl. ludności po wojnie.

b) struktura zawodowa.

O P I S W S I K O S I N A

5. Budownictwo, zagospodarowanie.
6. Gospodarka rolnicza.
7. Przemysł i rzemiosło.
8. Wzrost, instytucje i organizacje społeczne.
9. Literaturę.

Kosina, 1974 r.

Maria Bartman

Plan.

1. Położenie.
2. Ukształtowanie powierzchni.
3. Zarys dziejów.
4. Ludność;
 - a/ ruch ludności po wojnie,
 - b/ struktura zawodowa.
5. Rolnictwo.
6. Budownictwo dawniej a dziś.
7. Warunki komunikacyjne.
8. Urzędy, instytucje i organizacje działające na terenie wsi.
9. Literatura.

Plan.

na terenie wsi.

2. Literatura.

1. P o ł o ż e n i e

Wieś Kosina położona jest w północno-wschodniej części powiatu Łańcuckiego, w odległości 7 km od Łańcuta.

Z Łańcutem posiada połączenie kolejowe i autobusowe.

Przez północną część wsi przebiega linia kolejowa Kraków - Przenyśł, a środek miejscowości przecina szosa asfaltowa wschód - zachód / droga E-22 /. Wieś rozciąga się z południa na północ, na przestrzeni około 8 km, środkiem płynie rzeczka Kosinka.

Od zachodu Kosina graniczy z Głuchowem, wzdłuż potoku Przyrwa. Od południa graniczy z Myrkową i Gacią, od wschodu zaś z Rogóżnem, granica biegnie przez pola. Od strony północnej Kosina sąsiaduje z Białobrzegami, granica biegnie przez łąki. Ogólna powierzchnia wynosi 2016 ha.

2. U k s z t a ł t o w a n i e p o w i e r z c h n i.

Kosina leży na Przedgórzu Przykarpacim wyniesionym 250-300 m n.p.m. Teren jest pofałdowany, wznosi się od linii kolejowej Kraków - Przenyśł na południowy wschód do Markowej i Gaci. Rozległe wzniesienia biegną równolegle do siebie o kierunku północ - południe. Niewielka część wsi leżąca na północ od linii kolejowej położona jest już na Nizinie Sandenierskiej. Teren ten jest płaski, nisko położony.

3. Z a r y s d z i e j ó w.

Słownik etymologiczny nie wyjaśnia nazwy wsi, ale Słownik języka polskiego t.III W-wa 1964 na str. 1036 wyjaśnia: „Kosina - mędzna, licha, kosa”.

1/ Malowniczo płynąca przez wieś Kosinka.

2/ Zabytkowy kościółek z roku 1646.

Poszczególne części wsi mają następujące nazwy: kraniec południowy nosi nazwę „Klin” / weiska się klinem w obszar Markowej /, północny zaś - to „Małodebra”.

Część wsi leżąca po prawej stronie rzeczki Kosinka to Wielka Strona, a po lewej to Mała Strona. Nazwy te powstały od położenia i liczby domostw. Obszar położony na wschód i zachód od ciągu zabudowy to Zagunnia.

Nie ma danych kiedy i w jakich okolicznościach powstała Kosina. Zenon Szust - „Łańcut i okolice” - pisze „O kilku innych wsiach powiatu dowiadujemy się z dokumentu legata papieskiego Demetriusza z roku 1384, w którym nakłada na niedzięcinę na rzecz biskupa przemyskiego. Są to miejscowości posiadające już w owym czasie własne parafie; Albigowa, Handzlówka, Kosina, Krzenienica, Senina, Wyseka, dalej Markowa i inne”. Założycielem osady, a następnie parafii miał być Wincenty Granowski, właściciel Łańcuta. Jego spadkobierca Stanisław z Piłczy powiększył w roku 1442 uposażenie parafii przez dodanie okolic Rogóżna.

W roku 1624 najechali Kosiń Tatarzy. W czasie tego najazdu pleban W. Jaklewicz i mieszkańcy, którzy nie zdążyli uciec przed wrogiem schronili się do kościoła i tam zginęli w płomieniach.

Później wieś zaludniła się na nowo, a odbudowany Kościół z r. 1646 był znów parafialnym. W roku 1708 zbudowano drugi, większy kościół drewniany. W latach 1936 - 1938 na miejscu rozebranego kościoła z roku 1708 zbudowano nowy okazały kościół murewany. Stary drewniany, z roku 1646 pozostawiono jako obiekt zabytkowy. W kościele tym godny uwagi jest zabytkowy ołtarz - tryptyk.

3/ Pień potężnego dębu, pod którym karano chłostą chłopów pańszczyńnianych.

4/ Fragment budynków byłego folwarku /obecnie tuczarni trzody chlewnej/.

W majątku feudalnym księcia Lubomirskiego w Kosinie chłopci odrabiali pańszczyznę.^{/1/} W stosunku do opornych stosowano karę chłosty pod dębem, który do dnia dzisiejszego rośnie obok Ośrodka Zdrowia.

Po zniesieniu pańszczyzny ziemię uprawiali fornale i robotnicy sezonowi, a w stajniach przy bydło pracowały wiejskie dziewczęta i kobiety, często po 18 godzin na dobę.

Kosina była wsią przeludnioną. Brak odpływu ludności ze wsi do innych zawodów powodował, że małorolni chłopci zadłużali się u bogaczy wiejskich, odrabiając za konie i żywność.

Ciężki był los dzieci biedoty wiejskiej, które od wczesnej młodości musiały pracować u bogaczy wiejskich i dlatego wiele z nich nie uczęszczało do szkoły. Rząd sanacyjny nie troszczył się zresztą o to i nie dbał wcale o budynek szkolny.^{/2/}

W okresie międzywojennym w Kosinie ważną rolę odgrywał ruch ludowy, którego miejscowymi przywódcami byli: Kazimierz Ryznar, Józef Markowicz i Walenty Markowicz.

W roku 1925, w folwarku w Kosinie został zorganizowany Związek Robotników Rolnych, którego przewodniczącym został Jan Pelc. W tym okresie związek ten zorganizował na folwarku strajk robotników rolnych, kowali i kołodziejów /rok 1925/. Robotnicy wyszli zwycięsko ze strajku i ks. Lubomirski podwyższył im wynagrodzenie w pieniądzu i w naturze.^{/3/}

/1/ Kronika wiejska

/2/ Kronika szkoły

/3/ Wywiad z Ob. J. Niżnikiem

W latach 1932-33 w Kosinie zostało zorganizowane Koło Młodzieży Wiejskiej „Wici”, które liczyło około 100 członków. Przewodniczącym koła był Tadeusz Czyrek, później Józef Puchała, a w latach 1936-39 Walenty Markowicz.

W czasie rozruchów chłopskich w Grodzisku Dolnym, na apel tamtejszych chłopów odpowiedzieli chłopci z Kosiny i w liczbie kilkuset ludzi wyruszyli do Grodziska z pieśnią na ustach „Gdy naród do boju”.../1/

Duże oddziały policji i wojska stłumiły rozruchy, a wielu chłopów dostało się do więzienia.

Następnie Stronnictwo Ludowe zorganizowało na folwarku strajk w sprawie liści buraczanych. Strajk ten również dał zwycięstwo chłopom. Za zwózkę buraków cukrowych swoją furmanką do Przeworska, otrzymali wszystkie liście buraczane z danej działki, a nie $\frac{1}{4}$ jak przed strajkiem.

W roku 1936, chłopci zorganizowani w Stronnictwie Ludowym, w Kole „Wici” i w Związku Robotników Rolnych uczestniczyli w manifestacji chłopskiej w Nowosielcach, dla uczczenia pamięci bohaterskiego wójta Michała Pyrza, który poległ w walce z Tatarami w 1624r.

Lata II wojny światowej były ciężkim okresem dla wielu mieszkańców Kosiny. Rolnicy musieli oddawać kontyngent, wysyłano gospodarzy z końmi i wozami na forszpan/podwoda/, czasem bezpowrotnie. Na plebanii stacjonowały wojska niemieckie.

W czasie okupacji na terenie Kosiny istniał jednak ruch oporu, którego działalność podnosiła na duchu jej mieszkańców. Działalność ta koncentrowała się na utrudnianiu kolejowego transportu niemieckiego /odpinanie wagonów z amunicją i żywnością/, akcjach na mleczarnie pracujące

dla potrzeb okupanta, dozbrajanie się bronią zdobytą z magazynów niemieckich.

Kilku członków grupy AK działającej na terenie Kosiny zginęło z rąk hitlerowców, a między innymi Józef Puchała, Stanisław Pelc, Władysław Wierzbiński. /1/

Hitlerowcy wymordowali również ludność żydowską z terenu wsi.

Pomimo represji ze strony administracji niemieckiej rozwijało swoją działalność tajne nauczanie. Oprócz przewidzianego przez okupanta materiału nauczania, uczniowie potajemnie przerabiali materiał z polskich podręczników i map, skrzętnie przechowywanych mimo zakazu ze strony Kreisschulratu /niemieckiego inspektoratu szkolnego/. Podkreślić tu należy dużą ofiarność nauczycieli uczących w tym okresie. Do nich należeli: Bronisław Grabowiecki, Stefan Stojkowski, Sienkiewiczowa, ks. Szymon Lewicki oraz inni. /2/

4. L u d n o ś ć

Kosiniacy należą do grupy Rzeszowiaków. Na przełomie XIX i XX w powszechnym był strój łańcucki, który składał się u mężczyzn z koszuli wyrzucanej na wierzch i przepasanej pasem oraz portek-gaci. Latem wkładano na głowę szeroki słomiany kapelusz, zimą zaś sukienne, włóczkowe, barankowe czapki. W okresie chłodnym na koszulę nakładali mężczyźni kabat z płótna albo ze sukna. Biedniejsi chodzili boso, bogaci natomiast wkładali buty z cholewami.

/1/ Wywiad z Ob. Tadeuszem Puchalą - bratem zamordowanego

/2/ „Gimnazjum i liceum im. Henryka Sienkiewicza” - W-wa 1965

Zamożniejsi chłopci ubierali się od święta w granatowe sukienne spodnie oraz kamizele. Do ~~ślubów~~ ślubu chłop wkładał żupan, a na głowę czapkę rogatkę lub czarną wełnianą ze sukna.

Kobiety natomiast ubierały się w stroje bogato wyszywane i haftowane. Modne były w tym czasie gorsety, szerokie samodziałowe spódnice i korale na szyję. W lecie dziewczęta chodziły z gołymi głowami, włosy nosiły gładkie, uczesane, z rozdziółkiem pośrodku głowy. Kobiety zamężne natomiast przez cały rok nosiły na głowach długie chusty, a na nie zakładały płócienny rąbek. W zimie kobiety nakładały na siebie żupany i kożuchy. I w dawnych czasach moda również ulegała zmianie. Z czasem koszule były bardziej haftowane, gorsety były już szyte z atłasów, jedwabiu, aksamitu.

Zamężne kobiety zakładały na głowę chustki tiulowe, a pod nie barwne czepce. Zimą nosiły kobiety wełniane spódnice

Na głowę natomiast zakładały chustki tzw. dybetki, zamiast kożucha modne były w tym czasie szuby.

Przed drugą wojną światową moda znów uległa zmianie. Dziewczęta ubierały się "po krakowsku". Nosiły krótkie kolorowe plisowane spódnice i serdaki. Włosy miały krótko ścięte, z tyłu dopinały kokardy. /1/

Zwyczaj.

Tak w tych odległych czasach wyglądał obrzęd weselny. W wyznaczony dzień ślubu już od najwcześniejszych godzin poranych zjeżdżali się goście furmankami do domu panny młodej. Panna młoda ubrana była w fartuch pięknie haftowany i rąbek przystrojony kolorowymi wstążkami. Pan młody miał na sobie żupan.

Do ślubu panna młoda jechała wozem drabiniastym, przybranym kwiatami i wstążkami z papieru, ciągnionym przez cztery siwe konie. Otaczały ją druchny z wiechą przybraną gęsini piórami. Wiecha to mała choinka. Przed wozem panny młodej i drózek jechali na koniach swaci, za wozem natomiast jechał konno pan młody i dróżba. Po ślubie goście weselni wraz z młodymi zjeżdżali się do starosty. Tam uczta weselna trwała do południa, następnie goście weselni udawali się na dalszą ucztę tym razem do pani młodej. U bogatych gospodarzy taka uczta weselna trwała trzy dni. Zabijali na nią krowę, kilka owiec, parę cieląt, świnie. Alkoholu w postaci wódki nie używano na przyjęciu, natomiast pito piwo, do którego podawano ser z beczki tzw. bryndzę.

a/ R u c h l u d n o ś c i p o w o j n i e.

W okresie II wojny światowej wieś poniosła znaczne straty w ludziach. Ludność traciła życie nie tylko z przyczyn bezpośrednio związanych z działaniami wojennymi. Wiele osób zginęło w obozach koncentracyjnych i egzekucjach. Wystąpił znaczny wzrost zgonów na choroby zakaźne, zwiększyła się liczba zachorowań na gruźlicę, spowodowana niewłaściwymi warunkami życia w okresie okupacji. Po wyzwoleniu liczba ta została znacznie ograniczona poprzez opiekę lekarską.

W latach 1946-50 przybyło wielu repatriantów ze Wschodu, nastąpiła również repatriacja na Ziemię Zachodnie. Ponadto część ludności miejscowej wyjechała na tereny wschodnie po wysiedleniu Ukraińców, część wyjechała na tereny Ziemi Zachodnich. W latach 1950-60, opuściło wieś wielu młodych wykwalifikowanych robotników- specjalistów, którzy podjęli pracę w zakładach przemysłowych, instytucjach i urzędach, zamieszkali na stałe w miastach, głównie na Śląsku.

Obecnie wieś liczy 3140 mieszkańców.

b/ Struktura zawodowa.

Łudność dzieli się na 3 grupy. Do pierwszej grupy należą ludność wybitnie rolnicza. Wszyscy członkowie rodzin utrzymują się z rolnictwa. Drugą grupę stanowią chłopo-robotnicy. Oprócz pracy na roli, źródłem utrzymania jest praca w zawodach poza rolniczych. Pracują oni w zakładach przemysłowych okolicznych miast, i we wsi, głównie w miejscowej Tuczarni Trzody Chlewnej, Kółku Rolniczym, Gminnej Spółdzielni. Trzecia grupa to ludność utrzymująca się głównie z pracy poza rolnictwem. Pracują oni w okolicznych miastach jak również i na terenie wsi w Urzędzie Gminnym, Szkole Podstawowej, Gminnej Spółdzielni, Kasie Oszczędnościowo-Pożyczkowej, Tuczarni.

Procentowo podział grup przedstawia się następująco:

50 % ludności zajmuje się głównie rolnictwem.

40 % ludności ~~zajmują~~ to chłopo-robotnicy.

10 % ludności to pracownicy umysłowi.

Stopa życiowa ludności znacznie wzrosła. Dochód przeznacza się na kupno maszyn rolniczych, lodówek, telewizorów mebli, ubrań jak również na budowę domów mieszkalnych i budynków gospodarczych.

5.

-R o l n i c t w o

Teren Kosiny, jak zarówno i obszar całego województwa należał dawniej do najbardziej zacofanych pod względem społecznym i ekonomicznym. We wsi było dużo biedoty wiejskiej a słabo rozwinięty przemysł nie dawał możliwości odpływu nadmiaru rąk roboczych ze wsi do miasta co w konsekwencji wpływało na dalsze rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Przy słabym nawożeniu gleby tylko obornikiem, stosowanie prymitywnego systemu uprawy i słabej jakości ziarno, efektem tego były niskie plony.

Niezadowolający stan rolnictwa Kosiny w okresie międzywojennym zmienił się nieporównanie po wyzwoleniu. Przemiany w rolnictwie zapoczątkowało ogłoszenie historycznego dekretu o reformie rolnej, oddanie ziemi obszarniczej w ręce tych, którzy na niej pracowali. Bezrolni i małorolni chłopci otrzymali ziemię obszarniczą. Dzięki reformie otrzymało 250 gospodarstw w Kosinie.

Obecnie wieś liczy 772 gospodarstw, w tym:

od 0 do 0,5 ha - 31

od 0,5 do 2 ha - 260

od 2 do 5 ha - 452

od 5 do 10 ha - 28

powyżej 10 ha - 1

Z powyższych danych wynika, że w Kosinie występuje rozdrobnienie gospodarstw. Przeważają gospodarstwa mało- i średniorolne, których obszar waha się w granicach 2-5 ha.

Gruntów ornych znajduje się w Kosinie 1558 ha. Pod zasiewami jest 1500 ha, z czego pod zasiewy zbożowe przypada 786ha, a 716 ha stanowią inne zasiewy i zasadzenia. Na okopowe przypada 458 ha, z czego na ziemniaki 261 ha, na buraki 147 ha.

Dzięki stosowaniu znacznego nawożenia mineralnego /przeciętnie 166 kg czystego składnika NPK na hektar/ rolnicy uzyskują stosunkowo wysokie plony wynoszące:

pszenica 29q/ha

żyto 26 q/ha

jęczmień 29 q/ha

owies 25 q/ha

okopowe - ziemniaki 250 q/ha

buraki cukr. 380 q/ha

Równomiernie z produkcją roślinną rozwija się produkcja zwierzęca, która kształtuje się następująco:

bydło	1758 szt.
trzoda chlewna	2225 szt.
owce	105 szt.
konie	496 szt.
drób	11687 szt.

6. B u d o w n i c t w o

a/ Budownictwo dawniej a dziś.

Domy mieszkalne budowane w okresie międzywojennym i wcześniej są już stare, ciasne, bez wyglądu estetycznego. Pod jednym dachem znajduje się izba mieszkalna, sieni, komora, obora, a nawet boisko. Zbudowane są z drewna, z wystającymi węglami, o małych oknach, przeważnie o jednoizbowym mieszkaniu, kryte słomą. Tych budynków jest już we wsi niewiele. Przeważają domy drewniane, kryte dachówką, budowane w nieco późniejszym okresie. Zagroda składa się przeważnie z domu mieszkalnego i oddzielnego budynku gospodarczego. Najczęściej przy stodole dobudowana jest szopa, w której przechwuje się wóz, uprzęż konia, narzędzia rolnicze. W większych gospodarstwach znajdują się również szopy na maszyny rolnicze. Stare zagrody otoczone są płotem drewnianym.

Obecnie budownictwo różni się bardzo od starego. Domy budowane po wyzwoleniu odpowiadają bardziej wymogom kultury, higieny i nowoczesności. Budowane są z cegły i pustaków. Kryte są dachówką, blachą lub eternitem. Szczególnie dynamiczny rozwój budownictwa we wsi nastąpił w ostatnim dziesięcioleciu. Nowe zagrody składają się z domu mieszkalnego i budynku gospodarczego. Często dom oddziela się parkanem od pozostałej części zagrody, znacznie oddalonej.

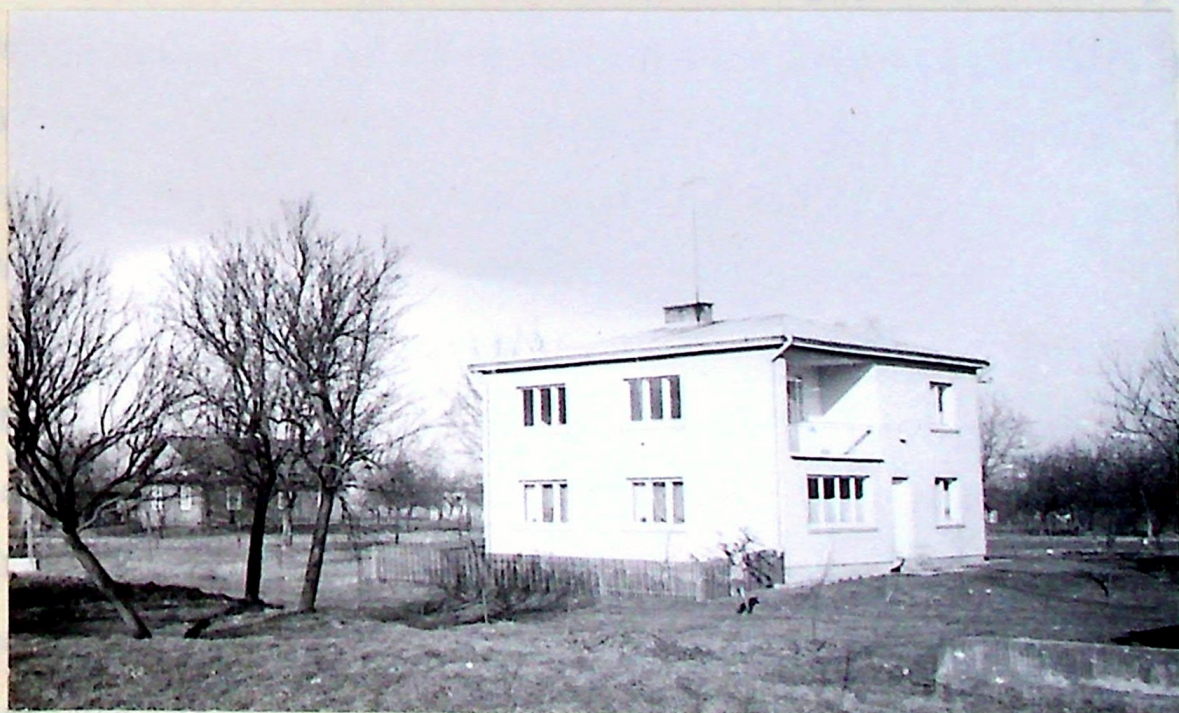
5/ Stara zagroda wiejska z okresu międzywojennego.

6/ Jedna z wielu nowych zagród.

7/ Nowoczesny budynek typu miejskiego.

8/ Nowy budynek mieszkalny.

Piękne domy mieszkalne, często piętrowe, z gankami i szerokimi oknami upiększają ogródki kwiatowe. Przejścia z domu do obory, stodoły lub drogi często są brukowane. Za budynkami gospodarczymi najczęściej znajdują się sady owocowe.

b/ Wnętrza budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Nowe domy mieszkalne składają się z dwu lub trzech pokoi, kuchni, spiżarki, łazienki i korytarza. Na poddaszu są pokoiki letnie z dużymi oknami i balkonami. Domy są podpiwniczone. Znajdują się tam pomieszczenia na ziemniaki, warzywa, owoce i przetwory. W wielu nowych domach zcentralnym ogrzewaniem umieszczone są w piwnicach również małe kotłownie, komórki na węgiel i koks, pralnie i suszarnie. We wnętrzu nowych domów zanika już komora, w której przechowywano uprząż, ziarno, mąkę, artykuły żywnościowe. Sienń nabiera charakteru przedpokoju, nie ma tam już wiader, saganów z ziemniakami dla inwentarza. W starych chatach były często klepiska, dziś układa się w pokojach piękne podłogi, parkiety. Kuchnie wyściela się linoleum, lub wykłada płytkami. Trzony kuchenne i piece grzewcze stawia się z kafli. Pokoje urządzone są estetycznie, przestronnie, wygodnie, tak, by można było w nich wypocząć po ciężkim dniu pracy. Wm. miejsce ciężkich, prostych sprzętów, ustawia się nowoczesne, lekkie meble. Większość starych budynków inwentarskich nie odpowiada warunkom zoohigieny. Są na ogół ciemne, lub bardzo skąpo oświetlone bez wentylacji. W nowych oborach są oddzielnie usytuowane pomieszczenia dla bydła, trzody, drobiu. Obory te są wysokie, dobrze oświetlone, ściany bielone. Inwentarz nie jest stłoczony, ma odpowiednią dla siebie "powierzchnię życiową".

7. W a r u n k i k o m u n i k a c y j n e.

Wieś przecina droga o znaczeniu międzynarodowym - E 22.

Szosa ta o kierunku wschód-zachód umożliwia szybkie połączenie z Łańcutem, Rzeszowem, Przeworskiem i Jarosławiem.

Dlatego też dla wielu mieszkańców Kosiny autobusy PKS są podstawowym środkiem umożliwiającym dojazd do okolicznych miejscowości i pobliskich miast. Podkreśla ten fakt dogodne położenie przystanku autobusowego, w centrum wsi. Ze względu na dużą ilość pasażerów Kosina posiada własne połączenie autobusowe z Łańcutem linią Łańcut-Kosina-Łańcut, które rozkłada duże natężenie ruchu pasażerskiego w godzinach porannych i popołudniowych.

Prostopadle do drogi E 22, a równolegle do ciągu zabudowy wsi i do rzeczki Kosinki przebiega główna droga wiejska. Część jej północna, od szosy E 22 w kierunku Białobrzegów i Żołyni posiada nawierzchnię asfaltową, natomiast część południowa ma nawierzchnię utwardzoną, przeznaczoną do modernizacji /pokrycie dywanikiem asfaltowym/. Do niej dochodzą drogi boczne i polne. Drogi boczne przecinają Kosinkę, w tych miejscach pobudowane są mosty - jest ich 4. Mosty i kładki są konserwowane i naprawiane w miarę potrzeby. Ważną drogą wiejską jest przebudowywana i modernizowana ostatnio droga do stacji kolejowej Małodobra, i prowadząca dalej w stronę Dębiny i Białobrzegów, w części pokryta asfaltem.

Przez Kosinę, w jej części północnej przebiega linia kolejowa Kraków - Przemyśl. Umiejscowiony jest tu przystanek kolejowy Małodobra z wybudowaną w roku 1960 poczekalnią. Z usług PKP korzystają głównie pracownicy zakładów pracy dojeżdżający do WSK Rzeszów, WSK Przeworsk, ŁFŚr. Łańcut,

a także do „suchego portu” Żurawica - Medyka. Z tego środka komunikacji korzysta również młodzież dojeżdżająca do szkół ponadpodstawowych. Wprowadzone od 1964 roku pociągi elektryczne umożliwiają szybki dojazd do pracy i do szkół. ^{1/}

8. U r z ę d y, i n s t y t u c j e i o r g a n i - z a c j e d z i a ł a j ą c e n a t e r e n i e w s i.

Najważniejszą jednostką administracyjną we wsi jest Urząd Gminy, koordynujący wszelką działalność na terenie wsi i całej gminy i będący instytucją wykonawczą, realizującą uchwały i postanowienia Gminnej Rady Narodowej.

Na czele Urzędu Gminy w Kosinie stoi obecnie Michał Pelc - Naczelnik Gminy. Urząd ten zatrudnia 12 osób.

Urząd Gminy z poparciem społeczeństwa realizuje szereg ważnych inwestycji, między innymi: budowa nowego lokum dla własnych potrzeb, budowa nowego ośrodka zdrowia, rozbudowa Szkoły Podstawowej w Rogóźnie, budowa Domu Kultury w Głuchowie, a ostatnią z kolei podjętą inwestycją czynową jest rozbudowa Zbiorczej Szkoły Gminnej w Kosinie.

Te cenne inicjatywy podejmowane są i uchwalane przez Gminną Radę Narodową pod przewodnictwem Tadeusza Czarnoty, który jednocześnie pełni funkcję I-go sekretarza Komitetu Gminnego PZPR. Od utworzenia Gminnej Rady Narodowej w Kosinie do grudniowych wyborów funkcję jej przewodniczącego pełnił Michał Markowicz, obecnie prezes Pow. Kom. ZSL.

Drugą bardzo ważną instytucją na terenie wsi jest szkoła podstawowa. W czasie drugiej wojny światowej kronika i akta szkolne uległy zniszczeniu. Według danych ustnych szkoła została zbudowana po roku 1870. Był to budynek parterowy, murowany. Mieściły się w nim trzy sale szkolne, mała szatnia

9/ Droga E 22 przecinająca wieś.

10/ Przystanek autobusowy.

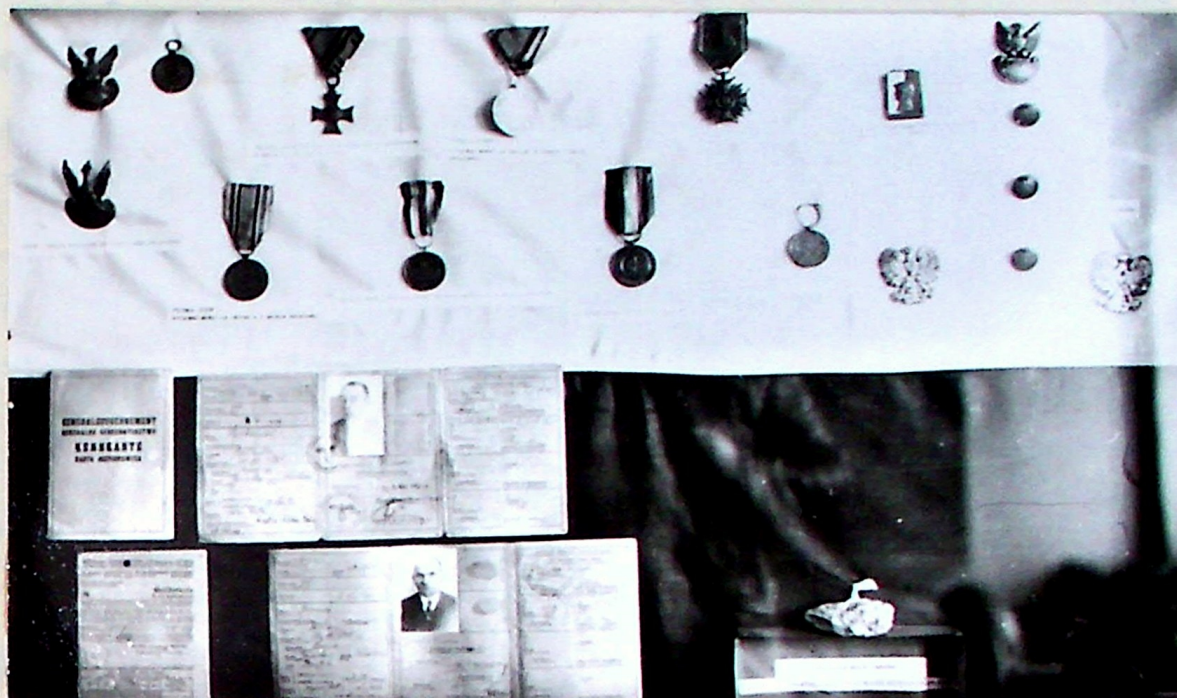
11/ Obecny i będący w budowie nowy budynek
Urzędu Gminy.

12/ Szkoła Podstawowa w Kosinie - obecnie siedziba
Zbiorczej Szkoły Gminnej.

i mieszkanie słuźbowe dla kierownika szkoły.

W późniejszym okresie młodzież szkolna uczyła się również w wynajętym budynku pofolwarcznym, w którym mieściły się trzy izby lekcyjne. Oba budynki były niewystarczające dla potrzeb wsi. W roku 1938, rozpoczęto budowę nowej szkoły. Wymurowano ją i przykryto ją dachem, prace wykończeniowe przerwała wojna. Główny wysiłek państwa po wojnie doprowadza do upowszechnienia szkoły siedmioklasowej. W roku 1946 dzięki udzielonej przez Ministerstwo Oświaty subwencji przystąpiono do wykończenia budynku szkolnego. W lutym 1948- go roku oddano do użytku 8 sal lekcyjnych i 4 sale pomocnicze. Na wiosnę 1950 roku mieszkańcy przystąpili do dalszej rozbudowy szkoły. W 22. XII. 1954r. odbyło się otwarcie nowej części budynku szkolnego. Obecnie szkoła posiada 12 izb lekcyjnych, w których mieszczą się między innymi pracownie do języka polskiego, rosyjskiego, historii, biologii i geografii, matematyki, fizyki i chemii, zajęć praktyczno-technicznych i sala gimnastyczna. Oprócz tego w szkole znajduje się biblioteka szkolna z 6 636 woluminami, świetlica szkolna z zapleczem kuchennym, przystosowanym do wydawania posiłków, ognisko muzyczne, gabinet lekarsko-dentystyczny. W ramach zajęć pozalekcyjnych działają kółka zainteresowań, a także drużyna harcerska i zuchowa, koło LOK, SKO, spółdzielnia uczniowska. W pracowni historii istnieje kącik pamięci narodowej. W roku szk. 1973/74 do szkoły uczęszcza 427 uczniów, w zasadzie wszyscy absolwenci klas ósmych kontynuują naukę w szkołach ponadpodstawowych. Grono

13/ Kącik pamięci narodowej - fragment.

14/ Stara szkoła - obecnie mieści przedszkole i mieszkania nauczycieli.

nauczycielskie liczy 16 osób.

Od 1. IX. 1973r. Szkoła Podstawowa w Kosinie jest siedzibą Zbiorczej Szkoły Gminnej. W związku z reorganizacją szkoła ma niewystarczającą bazę i społeczeństwo Kosiny zadeklarowało czyn na rozbudowę szkoły.

W budynku starej szkoły mieści się przedszkole, do którego uczęszcza 35 dzieci. Są to przeważnie przyszli pierwszoklasiści.

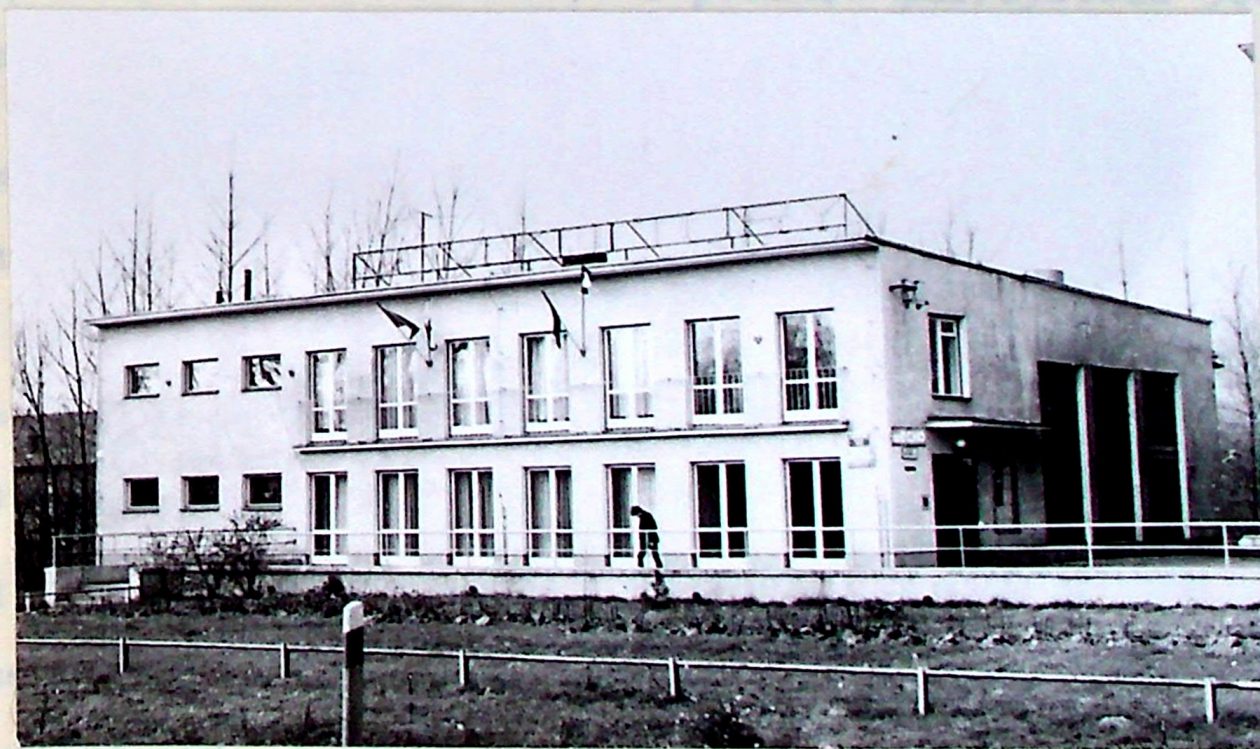
Jedną z placówek kulturalno-oświatowych na terenie wsi jest Gminna Biblioteka Publiczna.

Już w latach trzydziestych w Kosinie istniały ~~zawia-~~ski biblioteki. Ta prowizoryczna biblioteka mieściła się w tak zwanym „Domu Szpitalnym”, a następnie w suterrenach obecnego budynku Urzędu Gminy. Liczyła ona 100 książek, a opiekowało się nią KMP z Janem ~~Ol~~ Olechowskim na czele. W późniejszym okresie książkami tymi opiekował się ks. Przybłowicz. W roku 1948 nauczycielka J. Cependowa kompletuje księgozbiór i prowadzi wypożyczenia. Biblioteka ta mieściła się w czworakach koło folwarku. Następnie bibliotekę prowadziły: J. Pelcowa, S. Wikierowa, Mś Jęćrzejec, H. Zielińska. Z powodów złych warunków lokalnych biblioteka zostaje przeniesiona do Korniaktowa, gdzie dysponowano lepszym lokalem.

W roku 1955 biblioteka w Kosinie ponownie rozpoczęła swoją działalność. Księgozbiór liczył w tym czasie 280 książek i mieściła się w małym pokoiku Domu Społecznego. W roku 1960 zostaje przeniesiona do lokalu przy Prezydium GRN. 1/

15/ Budynek starego Domu Społecznego.

16/ Nowy Dom Kultury - siedziba Biblioteki,
Kina „Echo”, Klubu Książki i Prasy „Ruch”.

W roku 1970 biblioteka została przeniesiona do nowo-wybudowanego Domu Kultury, gdzie ma lepsze i wygodniejsze pomieszczenie, w jednym pomieszczeniu jest wypożyczalnia, a w drugim czytelnia z podręcznym księgozbiorem, z którego korzysta młodzież i starsi czytelnicy. W czytelni można korzystać z następujących czasopism: Ideologia i polityka, Polityka, Trybuna ludu, Nowiny rzeszowskie, Tygodnik kulturalny, Profile, Radio i telewizja, Zarzewie, Płomyk, Płomyczek, Poznaj świat, Poznaj swój kraj, Nowe drogi, Kobieta i życie, Nowa wieś, Horyzonty techniki, Nowe książki. Biblioteka posiada 5289 woluminów, w tym literatury pięknej dla dzieci 1157, literatury pięknej dla dorosłych 1818, literatury popularnonaukowej 2344. Biblioteka posiada dwa punkty biblioteczne; jeden w Kosinie Górnej, a drugi w Kosinie Dolnej, oraz punkt sąsiedzki w Małodobtej. W roku 1973 z biblioteki oraz z punktów ~~z~~korzystało 566 czytelników, którzy wypożyczyli 7 589 woluminów.

W Domu Kultury mieści się również Klub Książki i Prasy „Ruch”, szczególnie chętnie odwiedzany przez młodzież. Klub jest ładnie i nowocześnie urządzony i wyposażony, posiada między innymi dwa telewizory, w tym jeden do odbioru telewizji kolorowej, oraz gry towarzyskie.

Od 28.II.1970 r. czynne jest w Kosinie stałe, panoramiczne kino „Echo”. Filmy wyświetlane są cztery razy w tygodniu: wtorki, środy, soboty i niedziele. W roku 1973 filmy wyświetlane w tym kinie oglądało 13 251 widzów.

W centrum wsi zlokalizowane są dwie ważne instytucje; Posterunek MO i Urząd Pocztowo - Telekomunikacyjny. Mieszczą się one w tym samym budynku co Urząd Gminy. Załoga posterunku składa się z 3 -ch osób, jej teren działania obejmuje Kosinę, Głuchów i Rogóżno. Urząd pocztowy zatrudnia 3 osoby. 6. XII. 1964r. oddano do użytku automatyczną centralę telefoniczną, która umożliwia szybkie połączenie z żądanym abonentem. W Kosinie jest 29 abonentów telefonicznych. Urząd prowadzi prenumeratę czasopism w 752 egzemplarzach. W.g. danych pocztowych w Kosinie znajduje się 340 odbiorników telewizyjnych i 311 radioodbiorników.

Gminna Spółdzielnia działa na terenie Kosiny od roku 1946, a od 1948r. teren jej działalności powiększył się o sąsiednie wsie i obejmuje: Kosinę, Rogóżno, Białobrzegi Prawa i lewa strona, Dębina, Korniaktów prawa strona, Korniaktów lewa strona, Budy Łańcuckie prawa i lewa strona, Głuchów. Prowadzi 10 sklepów spożywczo-przemysłowych, 1 spożywczy, 5 punktów sprzedaży pomocniczej, 3 sklepy czwórbranżowe, 3 z artykułami do produkcji rolnej, 1 z artykułami gospodarstwa domowego. Działalność G S obejmuje skup całości nadwyżki produkcji rolnej i zaopatrzenie wsi w artykuły do produkcji rolnej, artykuły przemysłowe i spożywcze. 1/

GS prowadzi również działalność usługową. W roku 1967 otwarto w Kosinie gospodę „Kosinianka”. Prowadzi ona sprzedaż napojów chłodzących i wydaje posiłki. Zakład ten zatrudnia 6 osób.

1/ Wywiad z prezesem GS T. Kluzem.

17/ Biura Gminnej Spółdzielni.

18/ Gospoda „Kosinianka”.

W roku 1969 otwarto w Kosinie Dom Handlowy. Mieści się w nim sklep spożywczy, sklep z artykułami gospodarstwa domowego, sklep czwórbranżowy. Sklepy są nowocześnie wyposażone mają estetyczny wygląd i są dobrze zaopatrzone.

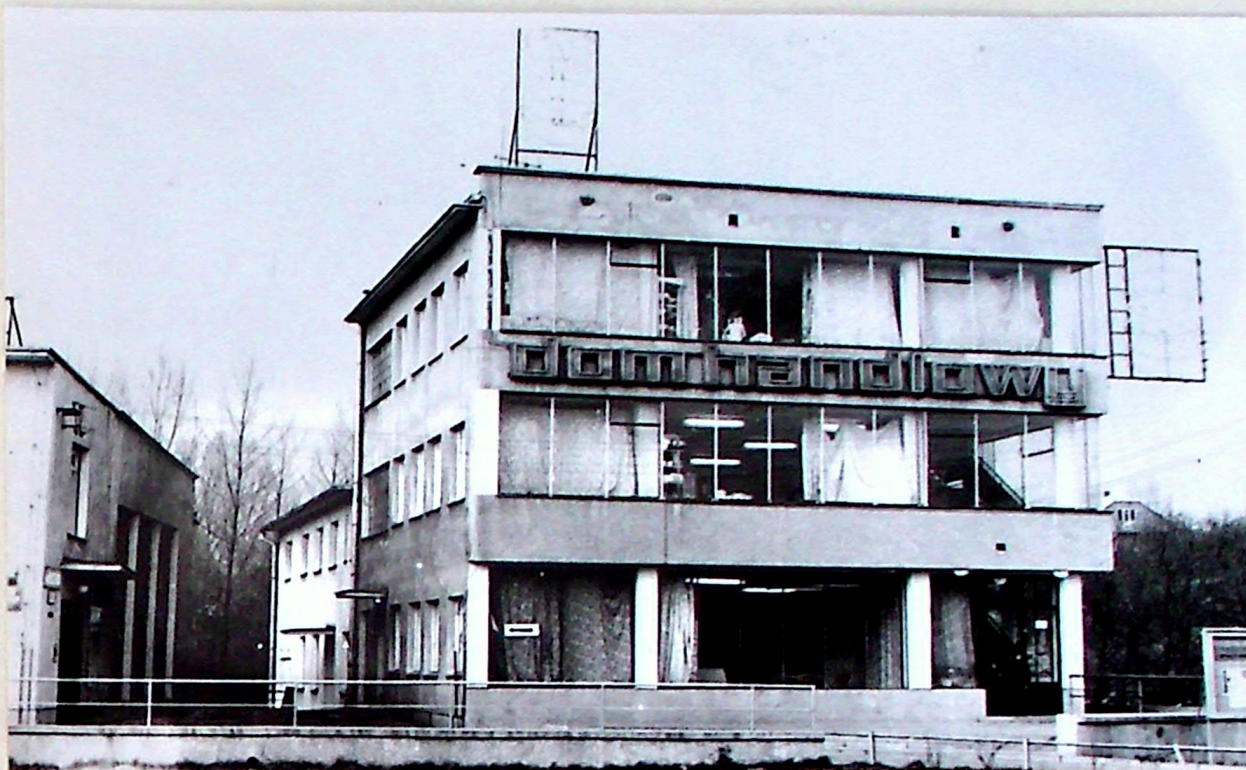
Wyrazem unowocześnienia się procesów gospodarczych na wsi jest rozwój Spółdzielni Oszczędnościowo - Pożyczkowej, która skupiła praktycznie prawie całość obrotów finansowo-kredytowych wsi. Coraz rzadsze stają się tradycyjne transakcje gotówkowe z GS, dominuje obrót bezgotówkowy, realizowany za pośrednictwem SOP-u.

Spółdzielnia SOP mieści się w nowowbudowanym budynku obok Domu Handlowego. W tym samym budynku znalazła pomieszczenie również zlewnia mleka.

W byłej rezydencji administratora folwarku mieści się od 1958 roku Ośrodek Zdrowia, w którym znajduje się gabinet lekarski, gabinet dentystyczny i mieszkanie dla lekarza. Stary budynek nie zaspokaja potrzeb nowoczesnego ośrodka zdrowia i dlatego mieszkańcy wsi w czynie społecznym budują nowy ośrodek.

Następną instytucją usługową jest Kółko Rolnicze, powstałe w 1957 roku. Posiada ono obecnie 9 zestawów maszynowych wraz z traktorami, w tym 3 ciągniki dużej mocy, 9 agregatów omłotowych, oraz szereg różnego rodzaju sprzętu potrzebnego do wszelkiego rodzaju usług polowych i transportowych.

Instytucją o przemysłowym charakterze produkcji jest Tuczarnia Trzody Chlewnej. Mieści się w starych budynkach pofolwarczych, odpowiednio przystosowanych. Na początku hodowano około 1 000 sztuk, obecnie rocznie tuczy się około 8 000 sztuk trzody chlewnej. Charakter produkcji

19/ Nowoczesny Dom Handlowy.

20/ Doskonale zaopatrzony sklep z artykułami gospodarstwa domowego.

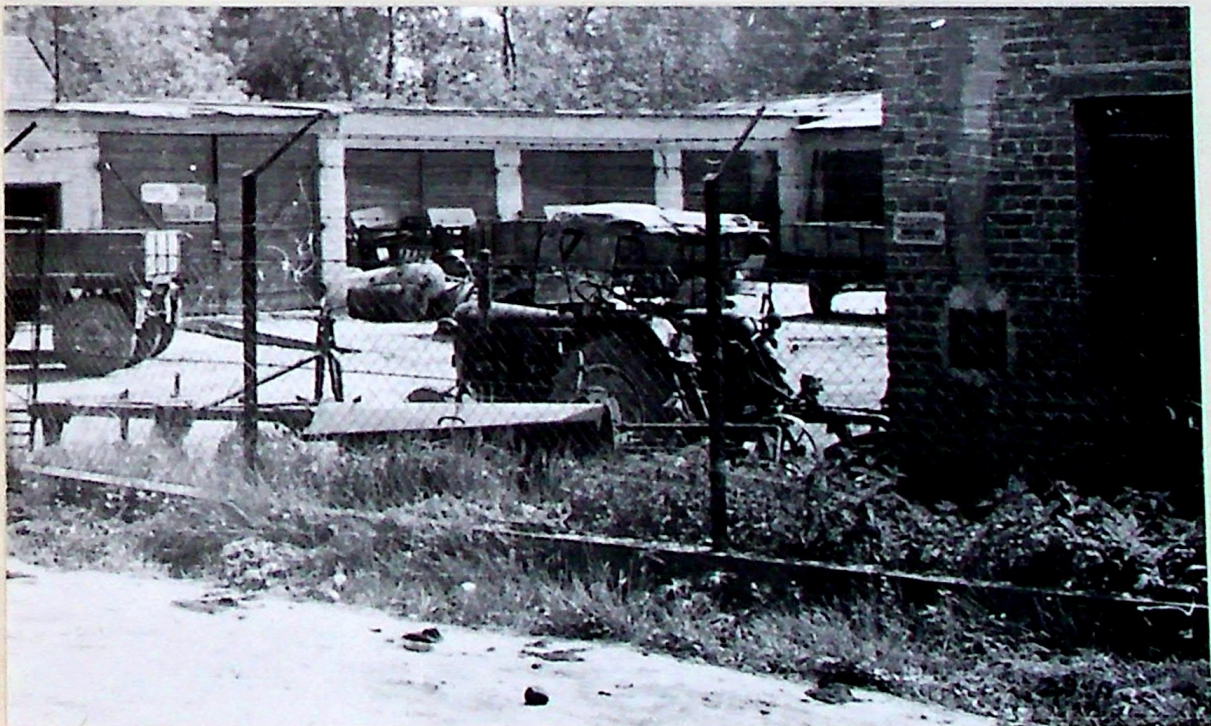
21/ Obecny budynek Ośrodka Zdrowia.

22/ Przyszłe lokum Ośrodka Zdrowia.

23/ Agronomówka.

24/ Garaże i warsztaty Kółka Rolniczego.

25/ Wnętrze SOP-u.

tego zakładu jest bardzo ważny ze względu na ciągły deficyt mięsa na rynku krajowym. Zakład zatrudnia 46 osób z terenu wsi, w tym 8 pracowników umysłowych. Wielu rolników Kosiny nabywa w Tuczarni obornik, sprzedaje zaś jej nadwyżki ziemniaków i słomy.

We wsi istnieją i rozwijają swoją działalność organizacje polityczne i społeczne jak ; ~~PEZ~~ PZPR, ZSL, ZSMW, KGW i LZS. We wsi działają trzy podstawowe organizacje partyjne. Wiejska liczy 22 członków. W jej szeregach działają wartościowi mieszkańcy wsi. POP jest inspiratorem wielu dobrych poczynań. Koło ZSL liczy 33 członków. Zajmuje się działalnością społeczno- gospodarczą we wsi i sprawami rolnymi. Współpracuje z Kółkiem Rolniczym, Gminną Spółdzielnią. Koło Gospodyń Wiejskich zrzesza aktywne mieszkanki wsi. Jego działalność zmierza do unowocześnienia gospodarstwa domowego każdej gospodyni, popularyzacji racjonalnego żywienia i dobrego gospodarowania.

Koło ZSMW prowadzi działalność wśród młodzieży wsi , angażując ją do poczynań gospodarczych i politycznych we wsi. Współpracuj¹ące z ZSMW wiejskie koło LZS usportawia młodzież i propaguje sport masowy w środowisku. Prowadzi kilka sekcji; piłki nożnej, tenisa stołowego, siatkówki, szachów.

Wiele cennych prac społecznych wykonuje Ochotnicza Straż Pożarna. Liczy 35 członków.

4. Literatura.

1. F. Kotula - Atlas polskich strojów ludowych
Wrocław 1953r.
2. Z. Szust - Łańcut i okolice
Warszawa 1959 Sport i Turystyka.
3. Gimnazjum i Liceum im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie.
Warszawa 1965 Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza.
4. Kronika wsi.
5. Kronika szkoły.
6. Wywiady w: GRN, Tuczarni, Gminnej Spółdzielni, Kółku Rolniczym
SOP, Urzędzie Poczto-Telekomunikacyjnym.
7. Wywiady z mieszkańcami Kosiny.
8. Kronika Biblioteki.

Fotografie wykonał Jan Bartman.